

KONYA ULUCAMIİ

(bk. ULUCAMI).

KONYALI, İbrahim Hakkı

(1896-1984)

Tarihçi, yazar ve kitâbe uzmanı.

Konya'da doğdu. Babası Nalbantzâde Mustafa Efendi'dir. Kendi ifadesine göre ailesi baba tarafından Anadolu Selçuklularına, I. Alâeddin Keykubad dönemine kadar iner ve Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'ye dayanır. İlk öğrenimini Konya'da Rüşdiyye-i Füyûzât-ı Hamîdiyye'de gördü. Daha sonra Bekir Sâmî Paşa Medresesi'nin yerine yapılmış olan İslâh-ı Medâris-i İslâmiyye'ye devam etti. Burada Arapça öğrendi. Medrese eğitimi sırasında Erzurumlu İbrâhim Hakkı'nın *Mârifetnâme*'sinin etkisinde kaldı ve Hakkı ismini benimsedi. I. Dünya Savaşı esnasında açılan Şimendifer Mektebi'ni bitirerek Türkiye'nin ilk demiryolcusu oldu. İlk devlet görevi Batum'da istasyon müdürlüğüdür. Ardından Konya Sanayi Mektebi'nde Türkçe öğretmenliği, İstanbul Meşihat Dairesi'nde ders vekâleti halifeliği, Başbakanlık Arşivi, Askerî Müze ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde uzmanlık yaptı. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi'nin kuruluşunda büyük payı oldu.

İbrahim Hakkı Konyalı yazı hayatına ilk defa Konya'da *Meşrik-i İrfân* gazetesinde başladı. *Babalık* gazetesinde yazılarını sürdürdü. Bu arada *Hak Yolu* isimli dergiyi ancak altı sayı yayımlayabildi. *İntibah*'ta başyazarlık yaptığı gibi Mütareke yıllarında *Tercümân-ı Hakikat*'te daha çok tarihî konuları ele alan makaleler yazdı. İstanbul'a geldiği yıllarda Zekeriya Sertel, Halil Lütüfî Dördüncü, Selim Ragıp Emeç ve Ali Ekrem Uşaklıgil'in çıkardığı *Son Posta*'da çalıştı. Gazetenin kapatılması üzerine *Tan* gazetesinde yazmaya başladı. Daha sonraki yıllarda *Vatan*, *Yeni Sabah*, *Hergün*, *Bugün*, *Yeni İstanbul*, *İstiklâl* ve *Yeni Asya* gazetelerinde, *Foto Magazin*, *7 Gün*, *Örnek*, *Tarih Dünyası*, *Tarih Konuşuyor*, *Vakıflar Dergisi*, *Vakıflar Bülteni* ve *Türk Yurdu* dergilerinde çeşitli yazılar kaleme aldı. Niyazi Ahmet Banoğlu ile birlikte *Tarih Dünyası Dergisi*'ni çıkardı, onunla aralarının açılması üzerine *Tarih Hazinesi* isimli bir dergi yayımladı. Bazı yazı-

larında gerçek soyadı olan Atis'i kullandığı da olmuştur. 20 Ağustos 1984 tarihinde Konya Akşehir'de vefat etti, cenazesi İstanbul'a getirilerek 21 Ağustos'ta Karacaahmet Mezarlığı'na defnedildi.

Konyalı'nın en önemli hizmetlerinden biri, Bulgaristan'a satılan Osmanlı arşiv belgeleriyle ilgili ilk haberi *Son Posta* gazetesinde yazarak (13 Mayıs 1931) durumdan kamuoyunu haberdar etmesi ve ardından bu evrakın bir kısmının geri alınmasını sağlamasıdır. Bu konuda *Açık Söz* gazetesinde 1936 yılında bir seri yazı kaleme almıştır. Hayatı boyunca topladığı belge, fotoğraf ve yazılı basınla ilgili dokümanları, Üsküdar'da Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 1979'da kurulan İbrahim Hakkı Konyalı Vakıf Kütüphanesi ve Arşivi'ne bağışladı. Bu kütüphane halen Üsküdar Selimiye Camii Hünkâr Kasrı'nda hizmet vermektedir. İbrahim Hakkı Konyalı, Kültür Bakanlığı Yüksek Hizmet ödülü ile (1979) Konya Selçuk Üniversitesi fahri doktorluk unvanına (1981) sahiptir.

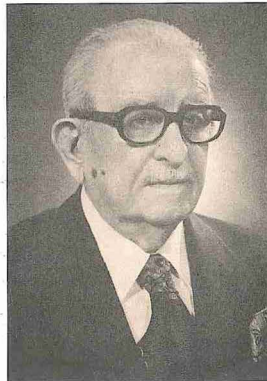
Eserleri. İbrahim Hakkı Konyalı özellikle yazdığı şehir tarihleriyle meşhurdur. Ele aldığı şehir hakkında titizlikle en ayrıntılı bilgileri toplayan, arşiv belgelerini kullanan Konyalı, tahlilî bir çalışmadan ziyade hayli zengin bilgi birikimiyle geride tarihî malzeme olarak kullanılabilir şehir tarihleri bırakmıştır. Bu tür eserleri şunlardır: *Nasreddin Hoca'nın Şehri Akşehir* (İstanbul 1945), *Alanya: Alaiye* (İstanbul 1946), *Âbideleri ve Kitâbeleriyle Erzurum Tarihi* (İstanbul 1960), *Âbideleri ve Kitâbeleriyle Konya Tarihi* (Konya 1964), *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Karaman Tarihi*, *Ermenek ve Mut Âbideleri* (İstanbul 1967), *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Kilis Tarihi* (İstanbul 1968), *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Konya Ereğlisi Tarihi* (İstanbul 1970), *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Şereflikoçhisar Tarihi* (İstanbul 1971), *Âbideleri ve*

Kitâbeleri ile Niğde Aksaray Tarihi (I-III, İstanbul 1974-1975), *Âbideleri ve Kitâbeleriyle Üsküdar Tarihi* (I-II, İstanbul 1976-1977), *Âbideleri ve Kitâbeleriyle Beyşehir Tarihi* (Erzurum 1991). Diğer eserleri de şöylece sıralanabilir: *Topkapı Sarayı'nda Deri Üzerine Yapılmış Eski Haritalar* (1936), *İstanbul Âbideleri* (İstanbul 1940), *Afrodit Hakkında Tarihi Tetkikler* (İstanbul 1940), *Harun er-Reşid* (1941), *İstanbul Âbidelerinden İstanbul Sarayları Atmeydanı Sarayı-Pertev Paşa Sarayı-Çinili Köşk* (İstanbul 1942), *Karacabey Mamuresi, Vakfiyesi, Tarihi ve Diğer Eserleri* (İstanbul 1943), *Eski ve İslâmî Paralar* (İstanbul 1946, Takıyyüddin Ahmed Makrîzî'den tercüme), *Mimar Koca Sinan* (İstanbul 1948), *Osmanlı Sultanları Tarihi* (Karamanlı Nişancı Mehmed Paşa'nın *Tevârihu's-Selâtinî'l-Osmâniyye* adlı eserinin tercümesi [*Osmanlı Tarihleri I* içinde, İstanbul 1949, s. 323-369]), *Mimar Koca Sinan'ın Eserleri* (İstanbul 1950), *Fatih'in Mimarlarından Azadlı Sinan: Sinan-ı Atik Vakfiyeleri, Eserleri, Hayatı, Mezarı* (İstanbul 1953), *Söğüt'te Ertuğrul Gazi Türbesi ve İhtifali* (İstanbul 1959), *Aslı Türkçe Çeviri ve Açıklamalarıyla Mesnevî* (İstanbul 1963), *Ankara Camileri* (Ankara 1978).

Konyalı'nın bunların dışında yayımlanmamış kitapları da şunlardır: *Topun Tarihi*, *Kılıcın ve Başka Kabzalı Kesici Silâhların Tarihi*, *Askerî Müzede Şaheserler*, *Askerî Müzede Yağlı Boya Tablolar*, *Ok ve Yayın Tarihi*, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Manavgat Tarihi*, *İstanbul Kütüphanelerindeki Tarih Kitapları Kataloğu*, *Türk Tophaneleri*, *Karaman Vilâyetinin İç İl Livasının Ermenek, Karataş, Gülnar ve Mut Vakıfları Defteri*. II. Dünya Savaşı yıllarında üç cilt halinde hazırladığı *Mimar Sinan* adlı kitabıyla İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda kayıtlı (nr. B-33) *İstanbul Anıtları* araştırması ise kaybolmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

Bulgaristan'a Satılan Evrak ve Cumhuriyet Dönemi Arşiv Çalışmaları (haz. Mehmet Torunlar - Erol Çelik), Ankara 1993, s. 1-59; Mustafa Özdamar, *İbrahim Hakkı Konyalı ve Konyalı Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu*, İstanbul 1997; Erdem Yücel, "İbrahim Konyalı ile Bir Konuşma", *Hayat Tarih Mecmuası*, sy. 133, İstanbul 1976, s. 24-29; a.m.f., "Bir İbrahim Konyalı Vardı", *Ortadoğu Gazetesi*, 31 Ekim 1991; a.m.f., "Konyalı İbrahim Hakkı", *DBİst.A*, V, 68; Reşat Ekrem Koçu, "Atis İbrahim Hakkı", *İst.A*, III, 1299-1300.

İbrahim
Hakkı
Konyalı